

Täysistunto

Keskiviikko 3.2.2021 klo 15.00—20.17

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailuky- vyn parantamisesta annetun lain ja merimieseläkelain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 251/2020 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.06 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle säädettäväksi lait meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetun lain ja merimieseläkelain 4 §:n muuttamisesta. Esityksen mukaan meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamisesta annetusta laista poistettaisiin osa lakiin vuonna 2016 tehdyistä muutoksista. Vuonna 2016 tehtyjen muutosten tarkoituksena oli hyväksyä merenmittausalukset mukaan tukikelpoisen toiminnan piiriin. Kyseiset muutokset jätettiin tällöin valtioneuvoston asetuksella voimaan saatettavaksi, koska tämän voimassa olevan tukiohjelman muuttaminen vaatii Euroopan komission hyväksynnän. Kyseiset muutokset eivät ole tulleet voimaan.

Suomi lähetti asiasta ennakoilmoituksen Euroopan komissiolle meriliikenteen valtiontukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti. Komissio ei kuitenkaan hyväksynyt Suomen tukiohjelman muutosta, minkä vuoksi lakimuutokset ehdotetaan poistettaviksi. Muutoksella ei olisi vaikutuksia nykyisiin tuen piirissä oleviin toimijoihin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös merimieseläkelakia siten, että merenmittausaluksilla työskentelevät työntekijät säilyisivät merimieseläkelain soveltamisalan piirissä edellä mainitusta lakimuutoksesta huolimatta. Samalla ehdotetaan muutettavaksi laissa olevia muutoksenhakua koskevia säännöksiä vastaamaan 1.1.20 alkaen voimassa olevaa oikeustilaa.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Merimieseläkelain muuttamisesta annettua lakia sovellettaisiin 1.1.2017 lähtien merityösopimuslaissa tarkoitettua työtä sellaisessa suomalaisessa aluksessa tekevään työntekijään, jota käytetään järjestelmälliseen merenmittaustoimintaan kansainväliselle kilpailulle alttiissa meriliikenteessä. Rohkenen toivoo liikenne- ja viestintävaliokunnalta suopeaa suhtautumista ehdotukseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja se kuullaan nyt. — Liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kymäläinen.

18.08 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla esityksellä poistettaisiin osa niin kutsuttuun miehistötukilakiin vuonna 2016 tehdyistä muutoksista, joilla varustamoille myönnettävä välillisiä työvoimakustannuksia alentava tuki, miehistötuki, olisi laajennettu koskemaan myös merenmittausaluksia. Samalla kuitenkin muutettaisiin merimieseläkelakia siten, että merenmittausaluksilla työskentelevät säilyisivät merimieseläkelain soveltamisen piirissä miehistötukilain muutoksesta huolimatta. Nämä merenmittausaluksia koskevat miehistötukilain muutokset jätettiin aikanaan valtioneuvoston asetuksella myöhemmin voimaan saatettaviksi, koska tukiohjelman muuttaminen vaatii ennakkoilmoitusta Euroopan komissiolle ja komission hyväksynnän saamista muutokselle. Koska nyt on kuitenkin käynyt ilmi, ettei komissio hyväksy tukiohjelman muutosta Suomen esittämällä tavalla, ehdollisesti voimaan saatetut lakimuutokset on kumottava. Vaikka komissio ei sinänsä vastustanut tukiohjelman muutosta, sen näkemyksen mukaan Suomen pitäisi tehdä ohjelmaan myös muita muutoksia, ennen kaikkea muuttaa sääntely määräaikaiseksi sekä poistaa Suomen kansallinen lippuvaatimus miehistötuen myöntämisen edellytyksistä. Koska komission kanssa asiasta ei päästy yksimielisyyteen, lakimuutos on kumottava.

Arvoisa puhemies! Miehistötukiohjelman tavoitteena on edistää suomalaisten merimiesten työllisyyttä sekä tukea Suomen lipun alla purjehtivien alusten kansainvälistä kilpailukykyä. Suomalaisen merenkulun kilpailukyky vaikuttaa suoraan työllisten suomalaisten merenkulkijoiden määrään ja laajemminkin suomalaisen meriklusterin laajuuteen ja siihen, että alan asiantuntemus ja osaaminen pysyvät Suomessa. On myös huoltovarmuuskysymys, etteivät varustamot ulosliputa aluksiaan muiden valtioiden lippujen alle. Komission muutosehdotus ei kuitenkaan kannustaisi varustamoita pitämään aluksiaan Suomen lipun alla tai liputtamaan aluksia Suomeen, koska alukset saisivat kyseiset tuet aluksen lippumaasta huolimatta ja muut tuen saannin ehdot täyttyvät. Näin ollen komission ehdotuksilla voisi olla negatiivisia seurauksia sekä suomalaisten merimiesten työllisyyden että Suomen huoltovarmuuden kannalta. Onkin keskeistä, että mikäli merenkulun tukia tulevaisuudessa muutetaan ehdotetun kaltaisella tavalla, muutokset arvioidaan ja valmistellaan tarkasti etukäteen ennen päätöksentekoa, jotta ei-toivotuilta seurauksilta vältyttäisiin.

Arvoisa puhemies! Toisena osana tätä esitystä on merenmittausaluksilla työskentelevien säilyttäminen merimieseläkelain soveltamisen piirissä. Nyt käsittelyssä olevan esityksen valmistelun aikana kävi ilmi, että merenmittausaluksilla työskennelleet olivat vuoden 2016 esityksen myötä jo tosiasiallisesti siirtyneet merimieseläkelain soveltamisen piiriin, vaikka edellä mainittu lakimuutos ei ole astunut voimaan. Pidän tärkeänä, että nämä työntekijät säilyvät edelleen merimieseläkkeen piirissä, ennen kaikkea, koska sovellettavan eläkelain muuttamisesta näin pian edellisen muutoksen jälkeen voisi aiheutua työntekijöille ongelmia verotuksen kanssa, ja toisaalta, koska merenmittausaluksilla työskenteleviin kohdistuvat työnantajamaksut kasvaisivat. On myös loogista, että jäänmurtotoiminta sekä pitkälti siihen rinnastettava merenmittaustoiminta ovat saman eläkejärjestelmän piirissä.

Arvoisa puhemies! Erityisesti näin korona-aikana kannan huolta muiden suomalaisten ohella suomalaisten merimiesten työllisyydestä sekä toisaalta Suomen huoltovarmuudesta, mistä näkökulmista tämä esitys onkin kannatettava. Otamme tämän esityksen mielellämme liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsittelyyn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, muistutan tästä eduskunnan uudesta käytännöstä, että myös tässä puhujakorokkeella tulisi käyttää maskia. [Suna Kymäläinen: Pahoittelut!] — Pahoittelut omastakin puolestani, en alkuun tajunnut sanoa.

Seuraavaksi meillä on edustaja Löfström.

18.14 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Tack för en god presentation av minister Harakka och av utskottets ordförande Suna Kymäläinen. Det här gäller en teknisk ändring av lagen, men generellt kan man säga, precis som Suna Kymäläinen var inne på, att bemanningsstödet är oerhört viktigt för att säkerställa att vi har fartyg under finländsk flagg. Regeringen föreslog under förra året att man retroaktivt också höjer bemanningsstödet med 6 miljoner euro för att hjälpa sjöfarten under coronapandemin, som haft en brutal effekt i synnerhet på passagerarsjöfarten. De här insatserna från regeringen har varit oerhört viktiga. Också det stöd som regeringen har gett via Traficom för att upprätthålla försörjningsberedskapen har varit oerhört viktigt och välkommet från regeringens sida.

Eftersom vi diskuterar sjöfart så tänkte jag passa på att ställa minister Harakka en fråga nu när reserestriktionerna igen har blivit skärpta. I dag kom Sverige också med ytterligare restriktioner med negativa coronatest, vilket kommer att påverka passagerarmängderna ytterligare i trafiken. Vi ser ljus i tunneln med vaccineringarna, men det går långsamt och det kommer inte bli ett normalläge innan sommaren i alla fall. Finns det beredskap från regeringens sida att ännu hjälpa sjöfarten till exempel med att förlänga Traficom-stödet och också det här bemanningsstödet, att göra också någonting för det här året för att hjälpa sjöfarten tills att vaccineringen har gett effekt och normalläget kan återgå?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Harakka, olkaa hyvä.

18.17 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitoksia näistä hyvistä puheenvuoroista, joissa laatu korvasi määrän. On todellakin niin, että tällainen pieni, tekninen muutos, joka ollaan jouduttu tähän meille hyvin tärkeään miehistötukilakiin tekemään, ei saa heikentää jo useita vuosia käytössä olleita etuja, joita merenmittauslaitosten henkilökunnalla on ollut eläkejärjestelmän osalta käytössään. Edustaja Kymäläinen aivan oikein vertasikin heitä jäänmurtoalusten työntekijöihin. Molemmissa tapauksissa reittiliikenteen sijaan kyse on tällaisista toimeksiannoista, jotka itse asiassa molemmat ovat hyvin tärkeitä suomalaisen merenkulun kannalta.

Tackar ledamot Löfström för att ni lyfte fram de besvärliga förhållandena i sjöfarten.

Koronatilanne ja sen pakottamat rajoitukset ovat entisestäänkin vaikeuttaneet meriliikennettä Suomen ja naapurimaiden välillä. Kuten tiedätte, ensimmäinen tukitoimi, joka pandemian aiheuttamana pantiin liikkeelle, oli Huoltovarmuuskeskuksen meriliikennetuki varustamoille, jotta varmistettaisiin se 95 prosenttia, joka Suomen viennistä kulkee meritse maailmalle. Nyt se siirtyi Traficomin eli aiemmin hiukan kyseenalaisessa valossa esiintyneen Liikenne- ja viestintäviraston, mutta tässä tapauksessa varmasti erittäin positiivisessa valossa esiintyvän Traficomin, harteille. Ja on selvää, että samassa yhteydessä, kun päätimme siitä, että maahantulon rajoitukset — ja nimenomaan lähimaista — tulevat olemaan entistä tiukemmat, niin se ajankohtaisti entisestään kysymystä tämän tukimuodon jatkumi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2021 vp

sesta. Oli nähtävissä, että jo tämän kuun aikana saattaa olla tilanne, jossa jo sovittu tuki olisi ehtymässä, jolloin on aivan selvää, että tämä on asia, josta käymme valtiovarainministeriön kanssa kiireellisiä keskusteluita.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.